

La Swehta

Behnu = Mahziba

La tizziga Deema Kalpa

Luterus,

ar

Zautaschanahm un Altbildeschanahm teem
Latweescheem un winnu Behrneem par
labbu isfkaidrota.

Mit Allergnädigstem Russisch-Kaiserlichem Privilegio.

Nr Nihges Grammatuteefas Utwehleschanu.

Riga, 1801.

Dee Julius Conrad Daniel Müller,
Pilsfahra Grammatu = Speedeja.

Nihsta-Luhgschanas.

Nihstôs augfchanzeldamees buhs tew Krustu mestees
preekschâ, un fazzih:

Tu palihdsi man Deews tas Tehws †, un Deews
tas Dehls †, un Deews tas zeenigais Swehtajs
Gars †, Amen.

Gs pateizu tew, mans mihlajs Debbesu-Tehws! zaur
Jesu Krustu, tawu mihku Dehtu, muhsu Kungu, ka
Tu man schai isgahjuschâ Nakti tif schehligi pas
fargajis un paglabbajis effi: Un luhdsohs Terwi, Tu
gribbetu man peedoht wiffus mannus Grehtus, fur es
ne pareisi esmu darrijs, un gribbetu man arridsan scho
Deenu tif schehligi pasfargaht un paglabbaht; Jo es
pawehku Terw mannu Meesu, mannu Dwehfeli, mannu
Tehwu un Mahti, Mannu Keiseri, Kungus un Wirf-
neekus, mannus Mahzitajus, wiffus Kristitus Laudis
un wiffas Leetas tawâ schehligâ Rohkâ. Taws sweh-
tajs Engelis lai paleek pee mannim, ka tas tauns Ee-
naidneeks manni ne peewarr, Amen!

Kungs Deews, Debbesu Tehws! Kas Tu manni
raddijis effi: Kungs Jesus Kristus, Deewa Dehls!
Kas Tu manni pestijis effi: Kungs Deews, Swehtajs
Gars! Kas Tu manni swehtu darrijs effi: Terw weeni-
gam Deewam es pawehku mannu Meesu un Dwehfeli,
un wiffas Leetas eeksch tawahm schehligahm Rohkahm,
ne leez' man muhschigi Kaunâ tapt, bet leez' man muhs-
schigi ar Terwim dsihwoht, Amen!

Muhsu Tehws Debbesis! Swehtihits lai tohp
taws Wahrds! Lai nahk tawa Walstiba! Taws
Prabts lai noteek, ka Debbesis, ta Semmes wirsi!
Muhsu deenischku Maisi dohd' mums schodeen! Un
pametri mums muhsu Parradus, ka mehs pamets
tam

†

---

tam farweem Parradneckeem! Un ne ceewedd' muhs
eeksch Kahrninaschanas! Bet atpesti muhs no Lau-
na! Jo Tew peederr ta Walstiba, un tas Spehks,
un tas Gonds muhschigi muhscham, Amen!

1.

Es esmu labbi isdusseis, Tu man, at Jesu! palihdseis:
Un allaschia wehl manni tohp', Par to Tew Goh-
dinsch fazzihis tohp'; Es luhdsobs, glahb' joprohjam man,
Zaur tarou dahrgu Pestifchan, Dohd' dsihwoht man Tew
ween par Gohd', Pee manneem Darbeem Seknie s
dohd'; Zaur tarou Garru waddi man Us labbu skaidru
Dsihwofchan', Ka wifs mans Prahts us Tewim stahw,
Tew padohmohs libds paschai Nahw', Amen!

2.

Ist Kung! es tarou Wahrd' es schodeen esmu sahzis,
Un preezigs peezehlees pee farweem Darbeem nahzis,
Ar Tewim sahkschu es, ar Tewim gribbu beigt, Kad
buhfchu nostrahdais, tad atkat Tewi teikt: Dsihws buh-
dais esmu taros, taros esmu, kaut ir mirris; Pee Tewis
buhfchu es, kaut no schihs Semmes schkihrees, Tu effi
fataisjis man Preeku Debbesis, Tas taps man muh-
scham dohts, Ka Tu man peefohlijs, Amen!

3.

Ir Deewa Spehks es gribbu sahkt, Un drohfsch pee sawa
Darba nahkt, Deews Tehws, Deews Dehls lai
palihds man, Deews Swehtais Garrisch arridsan.
Tohs Darbus dohd pareisi dsiht, Un wifs ar Prahtu
padarriht. Ar Wiltu ne dohd' strahdaht man, Jeb
arridsan ar Apnikfchan'. Lai aug mans Spehziensch Aus-
gurna, Un mannas Kohkas stiprina, Ka schis mans Dar-
buisch ne fahschihst. Ne leez' man, luhdsams, wolti
fwihst: Mans Darbs lai labbi padohdahs, Lai darru
to, kas peenahfahs: Jo sehinni Wahrgu Semmité
Meers ne buhs man Meerisch Debbesis, Tur es
libds pilnam atspirgshohs, Us to es Behdas preezajohs:
Deews

Deew's gribbi manni paglabbaht, No Launa schodeen
 pasargah, Taw's Bahrdiasch buhs no mannim teik's,
 Scheit eefah't's, muhscham ne pabeigt's, Amen.

4.

Mih'tais Kungs un Deew's! usmohdini muhs, ka
 meh's gattawi effam, kad taw's Dehl's nah't's, ka
 meh's to ar Preezibu fanemmam, un Tew ar sch'k'ht'stu
 Sirdi kalpojam, zaur topaschu tawu mih'tu Dehlu,
 muhsu Kungu Jesu Kristu, Amen!

5.

U' mans wiss' = mih'tais Jesus Krist! Istais mannu
 Sirdi saul' un sch'k'ht's, Un Tew tur mih't'stu Gultiau
 darr', ka muhscham als'mir'st Tew ne warr', Amen!

6.

Palih'd's af Jesin! ka man taw'a's Bah't's Warr scheit
 un tur pee Tewim labbi klah'tees; Toh's Greh'kus del'di
 scheit, Tur leez man stahweht, Tewi teikt un flaweht.

7.

U' Jesu, Deewa Behriasch, Leelas Deenas Zehriasch!
 Kas Tu Kapp'a usmohdees, Trefcha Deena peezeht-
 lees, Doh'd' man, luh'd'sams tawu Garu, ka ir es to-
 paschu darru, Man par Labbu, Tew par Preeku,
 Greh'ku Kapp'a ne paleeku. Leez' man sch'k'ht'stas Meefas
 nest, Greh'ku Sahrnus tur pamest: Un kad Laiziasch
 ateet, ka Tu Deewia pat's sch'keet', Kad tee manni Bedre
 weddihs, Un tur tum'scha Kapp'a beddihs, Kad lai manna
 Sirdi stahw Kristus Velni, Kristus Nahw', Kristus
 Waidi, Kristus Saukschan', Kristus Zelschan', Debbes
 Braukschan', To leez' manni, mir'stoht, mattiht, Peh's
 Tew zektoht muhscham flattiht, Amen!

8.

Deew's Swehtais Gars! nahz' pee inums klah't, Ap-
 skaidro muhsu tum'schu Praht', Un pildi to, ka sinna-
 dams, Ar Schehlastibas Dahwanahins. Tam Teh-
 wam fazzih't's muhschig's Goh'd's, Das tohp irr wiina
 Dehlam doht's, Tew Swehtam Garram arridsan No
 Sird's meh's dohdam Pateik'schan', Amen!

9.

A Jesu mihtaj's Pestitaj's! Kaut es ikbrihscham ap-
dohmaj's To leelu Preeku Debbesi, Fahs Mohkas
Elles-Ugguni; Ir tarou Krust' un Pestischan', Un
mannu Stundia' arridsan', Dohd' man, af Jesu! tahdu
Praht', Schih's tschetras Leetas apdohmabt: Tad es no
Grehkeem fargaschohs, Ne tapschu muhscham Sirds-
ehstos; Af palihds' mums, Kungs Jesus Krist! Pee
Zewim Debbes Preeka mist, Amen!

10.

Mans Deews un Zehros! apfwehti man, Af Jesia!
dohd' man arridsan, Ko pelnijs mannis labba!
Deews Swehtais Gars! apgaismo Tu Pah'r mannim
tarou Waidsiu, Un mannu Dwehfel' glabba: Eif
ween es luhdsohs dahwinabt, Tas Deewa Meers man
dsihwo klabt, Amen.

11.

Mahz', mihtaj's Jesu! nahz', no Sirds meh's Zewis
gaidam, Ras meh's ar Affarahm scheid appaksch
Krusta waidam, Scheit redsam Launu ween, tur buhs
ta jauka Deen' Af mihtaj's Jesu! nahz', meh's Zewis
gaidam ween, Amen!

12.

Addi eeksch mannim, Deews! weenu schkihstu Sirdi,
un atjauna weenu pastahwigu Garru eeksch mannas
Dwehfeles, ne mett' man nohst no tawa Waiga, un ne
ataenim' tarou Swehtu Garru no mannim: Sedohd' man
atka't to Preeku tarwas Pestischanas, un tas labprah'tigs
Gars usturr manni:

Kungs! mahzi man darriht pehz tarou labbu Prahtu,
jo Tu effi mans Deews: tarws labbaj's Gars lai man
wadda us isstenu Zekku.

13.

Deews tas Zehros lai swehti muhs, un pasarga muhs!
Deews tas Dehls apgaismo farou Waigu pah'r mums
un irr mums schehlig's! Deews tas Swehtaj's Gars zell fa-
wu Waigu us mums, un dohd mums farou Meeru, Amen!

14. Tas

Tas Deewa Meers, kas augstaks irr, ne kà wissu Zilweku Sapraschana, tas lai pafarga muhsu Meesfu un Dwehfeli scheid laizigi un tur muhschigi, Amen!

Luhgschanas preefich Ehschanas.

Wissas Azzis gaida us Few, Kungs! un Tu dohd' teem wiannu Barribu sawà Laikà, Tu atwerr' tarou Kohku, un pee-ehdini wissu, kas dsihwo, ar labbu Prahtu. Muhsu Tehws ic.

Kungs Deews, Debbesu Tehws! fwehti un gaufini mums scho tarou Dahwanu, ko mehs no tawas scheidligas Mihlestibas pee few nemnam, zaur Jesu Kristu, muhsu Kungu, Amen!

Deews Tehstht augstà Debbesi! Mehs effam tawi Behrniai, Mehs luhdsam Few no Sirds un Praht', Tu gribbi muhs pa-ehdinaht, Atwerr' to saktu Kohzianu, Nowehrsi Kaun' un Blehdibu, Dohd' labbu Meer' un Mihlestib, Frenz' Baddu noht un Eenaidib', Dohd' scheidtan dsihwoht fwehtigi, Un celihgsmotees Debbes; Zaur tarou Dehlu Jesu Krist, Ak leez' muhs tawà Preekà mist, Amen!

Tas Zilweks ne dsihwo no Maises ween, bet no ikkatra Wahrda, kas no Deewa Muttes iseet, Amen.

Luhgschanas pehz Pa-ehschanas.

Pateizeet tam Kungam, jo wiansch irr mihligs, un wianna Schehlastiba paleek muhschigi: Kas wissai Meesai sawu Barribu dohd, teem Lohpeem sawu Barroschani, teem jauneem Kraukteem, kas to Kungu peesauz: Tam Kungam ne irr labs Prahts pee ta Sirga Stipruuna, nedf wiannam patihk to Wihru Leeli: Tam Kungam patihk tee, kas wiannu bihstabs, un us wianna Schehlastibu gaida. Muhsu Tehws ic.

Mehs pateizam Dew, Kungs Deews, Debbesu Tehws!
 zaur Jesu Kristu tarou mihtu Dehlu muhsu Kungu,
 par wiffahm tarwahm Dahwanahm un Labdarrifchanahm,
 kas Tu dsihws un waldi muhschigi muhscham, Amen!

Mehs fawam Deewam pateizam Par wiffahm wianna
 Dahwanahm, Un luhdsam wianna taggadja, Lai
 mums dohd wairak allaschia, Ar faweem Wahrdeem
 barre muhs, Ka schein un tur par pillam buhs; Ak
 mihtais Deews! mums Galla dohd' Pee Dewim tarou
 Debbes = Gohd', Amen!

Pateizeet wiffi ween Tam Kungam Nakt' un Deen' Pa
 wiffahm Mallahm: Kas leelas Leetas darr', Ko ne kas
 skaitiht warr lihds Semmes Gallam: Lai Wiasch mums
 Meeru dohd, ka laiz' un muhschig' Gohd' Israels dabbu.
 Lai wiasch lihds muhsu Nahw' Mums klacht wirs Sem-
 mes stahw Ar fawu Garru: Pehz lai wiasch ispesti To
 dahrgu Dwehfehi Ar augstu Barru, Amen!

Gohds irr tam Tehwam! Kas muhs irr raddijis; Gohds
 irr tam Dehlam! Kas muhs irr pestijis; Gohds irr
 tam zeenigam Swehtam Garram! Kas muhs irr swehtus
 darrijis; Lai Swehtai Trihsweenibai lai irr un paleek
 Gehds un Glawa muhschigi muhscham, Amen!

Wakkara = Luhgshanas.

Wakkards gulleht eedams buhs tew Kristu mestees preekscha,
 un ta fazziht;

Un palihdsi man Deews tas Tehws †, un
 Deews tas Dehls †, un Deews tas zeenigais Sweht-
 tais Gars †, Amen.

Gs pateizu Dew, mans mihtais Debbesu Tehws! zaur
 Jesu Kristu, tarou mihtu Dehlu muhsu Kungu, ka
 tu manni schodeen tik schehligi pafargajis un paglabbajis
 essi, un es luhdschis Dewi, Tu gribbetu man peedoht wiffus
 manmus Grehkus, tur es ne pareisi darrijis esmi, un man
 scho

scho Nakti arridsan til schehligi pasargahnt un paglab-
 bacht. Jo es pawehlu Tew manni, mannu Meesu un
 Dwehfeli, mannu Tehwu un Mahti, mannu Keiseri,
 Kungus un Wirfneekus, mannus Mahzitaius, wiffus
 Kristitus Laudis, un wiffas Leetas tawâ schehligâ Nohkâ:
 Tawâ swehtais Engelis lai paleef pee mannim, ka tas
 launs Cenaidneeks man ne peewarr, Amen!

Kungs Deews, Debbesu Tehws! Kas tu manni effi
 raddiis: Kungs Jesus Kristus, Deewa Dehls,
 Kas Tu manni effi pestiis: Kungs Deews, Swehtais
 Gars! Kas tu manni effi swehtu darriis: Tew weenam
 Deewam es pawehlu sawu Meesu un Dwehfeli, un
 wiffas Leetas eeksch tawahm schehligahm Nohkahm; ne
 leez' man muhschigi Kaunâ tapt, bet leez' man muhschigi
 ar Tewim dsihwoht, Amen! Muhsu Tehws 2c.

1.

Es apgulshohs Kungs Jesus Krist! Pee mannim,
 luhdsams gribbi mist, Man gulloht effi nomohdâ,
 Ka manni Wels ne samaita: Es tawâs Nohkâs pa-
 wehtohs, Ar sawahm keetahm padohmohs: Ja nahf
 kahds Grehks, dohd' pamohstees, No wiffahm Beh-
 dahm isglahbtees; Ne kahdôs Waidôs pamett' man,
 leez' atrast sawu Pestischan' Dohd' scho Nakt' jauki
 pahrgulleht, Es Tewi gribbu noslaweht, Amen.

2.

Maleez' pee mums, Kungs Jesus Krist! Ea tumfscha
 Naktis mums nahf uskrist, Tawâs swehtais Wahrd's,
 ta skaidra Swezz', Lai taggadina pahr mums uslezz.
 To Tumfiba' muhsas Girds aisdsenn; Ne peeminn, kas
 jaw grehkohts fenn, Peedohd', al' schehlodams peedohd',
 Ne eij ar mums preeksch sawu Soh'd'. Mums gahrdi
 gulloht pee mums stahw, Pasarg' par peepesch' launu
 Mahw', Mums sawus Engetus peesuh't, Ka mums tas
 Wels ne warr peekluht. Meh's pawehlam, Deews
 augstais! tew muhs' Ehtas, un ir paschus few: Dohd'
 sweikeem Nih'tâ eeraudsicht to jauku Saul' un Pasau-
 lilt;

Mehs gribbam zehluschees bes Breesmas Tew dseedacht
 faldas Rihta=Dreesmas: Paklausi Deems! paklausi muhs,
 Taw's Wahrdisch no mums flawehs khush, Amen!

3.

Nu es eemu fawâ Weetâ fawu Meegu nogulleht,
 Deems! es luhdschhs schinni Leetâ, Tu man gribbi
 palihdscht, Weenumehr man stahweht flacht, Un to
 Elles=Eschuhsku raht, Tad man kaitehs it ne neeka,
 Pehz es eefchu Debbes Preeckâ.

4.

Lai es Kungs! eeksch Tewim duffu Jautrâ gahrdâ
 Meedsinâ: Un kad gull tahs Meefas fluffu, Lai ta
 Girds irr nomohdâ; Lai ta Tewis eegribbahs, un eeksch
 Tewim preezajahs, Zeekam Saulit' augfcham doh-
 dahs, Un ikweens no Meega mohstahs.

5.

Zehtht augstâ Debbesinâ! Lai taw's Wahrds tohp
 gohdinahts; Lai nahk tawa Walstibina; Lai notee
 taw's schelligs Prahts; Dohd' mums Maisit' allaschin;
 Pamett' muhsu Parradia: Ne leez' tapt mums fahr-
 dinattem, Bet no Launa pasargateem, Amen!

Zee Peezi Gabbaki

tahs Swehtas

B e h r n u = M a h z i b a s ,

Ur tahm aprastahm Grehku-Guhdseschahanahm,
 Jautaschanahm un Altbildeschahanahm, teem weenteeſigeem
 jauneem Laudim, Saimei, Behrneem un zitteem Latweescheem
 par labbu tà Deewa-Nammâ kâ Mahias flaidri preefsch
 lassami un stahstijami.

I.

Zee Swehti desmits Deewa Baufti.

Tas pirmajs Bauftis!

Zew ne buhs zittus sweschus Deewus turreht
 preefsch mannim.

Tas

Tas ohtrajs Bauflis?

Tew ne buhs Deewa tawa Kunga Wahrdu
ne-leetigi (weltsi) walfahrt.

Tas treschajs Bauflis?

Tew buhs to Swehtu Deenu swehtihf.

Tas zettortajs Bauflis?

Tew buhs taru Tehwu un taru Mahti zee-
nâ Gohdâ turreht, ka tew labbi klahjabs, ut
tu ilgi dshwo wirs Semmes.

Tas pecktrajs Bauflis?

Tew ne buhs nokaut.

Tas festajs Bauflis?

Tew ne buhs Paulibu pahrfahrt.

Tas septitajs Bauflis?

Tew ne buhs sagt.

Tas astorajs Bauflis?

Tew ne buhs ne-pateesu Leezibu doht pret
taru Turaku.

Tas dewitajs Bauflis?

Tew ne buhs eekahroht tawa Turaka Nammu.

Tas desmitajs Bauflis?

Tew ne buhs eekahroht tawa Turaka See-
wu, Kalpu, Kalponi, Lohpu, nedf wiffu, kas
tam peederr.

Ko fakka Deews no wisseem scheem Bausteem?

Wunsch fakka tà:

Es tas Kungs tarw Deews, esmu weens
stipris un dusnigs Deews, kas pahf teem,
kas manni eenihf, tohs Tehwu Grehkus pee-
mekle pee teem Behrneem lihds trescham un
zettortam Augumam. Bet teem, kas manni
mihfo, un mannus Bauflus turr, teem darru
es labbu, lihds tuhfstoscham Augumam.

Ko

Ko mahzees tu no teem desmits Deewa Baussleem?

Es mahzohs no teem mannus Grehkus atsiht, un ka es tohs desmits Deewa Bausskus ne spehsu ta turreht, ka Deews man pawehlejs irr.

II.

Ta Swehta Tizziba.

Es tizzu eeksch Deewu to Tehwu, wissu-walditaju Radditaju Debbes un Semmes.

Es tizzu eeksch Jesu Kristu, wianna weenigu peedstimmuschu Dehlu, muhsu Kungu, kas eenemts irr no ta Swehta Garra, peedstimmis no tahs Jumprawas Marias, zeetis appaksch Bonziu Pilatu, Krustâ sists, nomirris, aprakts, Semme kahpis eeksch Elles, treschâ Deenâ augscham zehlees no teem Mirroneem, uskahpis Debbesis, sehdees pee labbas Kohkas Deewa, ta wissu-walditaja Tehwa, no turrenes tas atees, teesah tohs dsihwus un mirruschus.

Es tizzu eeksch to Swehtu Garru, weenu swehtu Kristitu Draudsi, to Beedribu to Swehtu, Beedohschanu to Grehku, Augschamzelschanu tahs Meefas, un weenu muhschigu Dsihwoschanu, Amen.

Ko mahzees tu no tahs Swehtas Tizzibas?

Es mahzohs no tahs, ka Deews tas Tehws manni roddijs irr, un Jesus Kristus irr manni pestijs, un ka manni Grehki zaur To ween peedohsti tohp, un tas Swehtais Gars irr mans Swehtudarritais, un Eepreezinatais.

III.

Ta Swehta Lubgschana.

Muhsu Tehws Debbesis, swehtihts lai tohp taws Wahrs, lai nahk tawa Walsiba, taws

taw's Brahts lai noteek kà Debbesis, tà Semmes wirsi. Muhsu deenischku Maissi dohd' mums schodeen, un pamett' mums muhsu Barradus, kà mehs pamettam saweem Barradneekem, un ne eewedd' muhs eetsch Kahr-dinaschanas, bet atpesti muhs no Launa, jo tew peederr ta Walstiba, tas Spehts, un tas Gohds muhschigi muhscham, Amen!

No mahzees tu no tahs Swehtas Luhgschanas?

Es mahzohs no tahs, Deewu teescham peesaukt, par garrigahm un laizigahm Leetahm, un ka wiasch muhs gribbetu ar sawu Swehtu Garra walduht, un glabbah, muhsu Grehtus peedoht, par Kahr-dinaschanu pasargah, un no wissa Launa pestiht.

IV.

No tahs Swehtas Kristibas.

Muhsu Kungs Jesus Kristus sazzija us saweem Mahzekleem: Eita zaur wissu Pasauli, darrait par Mahzekleem wissus Laudis, kristidami tohs eetsch ta Wahrda Deewa ta Tehwa, Deewa ta Dehla, un Deewa ta Swehta Garra. Kas tizz un tohp kristihts, tas taps swehts, bet kas ne tizz, tas taps pasuddinahs.

No mahzees tu no tahs swehtas Kristibas?

Es mahzohs no tahs, ka Deewos man gribb schehligs buht, un til teescham ka es kristihts esnu, til teescham gribb wiasch mannim mannis Grehtus peedoht, un manni par sawu Behru tahs muhschigas Dsihwofchanas usnemt, taisnu un swehtu darriht.

No tahm Debbesu-Walstibas Aftflehgahm.

Jeb, no tahs Grehtu: Peedobschanas.

Jesus sazzija us saweem Mahzekleem: Meers lai irr ar jums: Ka manni tas Tehws sub-
tjjs

tijs irr, tà fubtu es juhs. Un to fazzijs, puhte
wiasch us teem, un fazzija: Nemmeet to Swehtu
Garru, kam juhs tohs Grehkus pamettiseet,
(peedohseet) teem tee pamesti, (peedohsti) un kam
juhs tohs paturreseet, teem tee paturreti.

Ro mahzees tu no tahs Grehku-Peedohschanas?

Es mahzohs no tahs, ka Kristus irr teem Basnizas,
Seweem tahdu Spehku un Warru dewis, teem nabba-
geem tizzigeem Grehzineekeem tohs Grehkus peedoht,
un teem Netizzigeem ne peedoht. Un to tee peedoht
eeksch ta Wahrda Jesus, to peedoht arridsan Deews
Debbesis.

V.

No ta Swehta Wakkar-Ehdeena muhsu
Kunga un Pestitaja Jesus Kristus.

Muhsu Kungs Jesus Kristus, tanni Nakti,
fad tas nodohs tappa, nehme tas to Maist,
pateize un pahrlause to, un dewe to saweem
Mabzekeem, un fazzija: Nemmeet, un ehdeet
tas irr manna Meesa, kas par jumis tohp dohta,
to darrait mannis peeminnedami.

Tà libds arridsan nehme tas to Bikkari,
pehz ta Wakkar-Ehdeena, pateize, un dewe
teem to, un fazzija: Nemmeet, un dserreet
wissi no ta, schis Bikkaris irr ta jauna Festab-
dischana eeksch mannam Affinin, kas par
jums un par daudseem isleetas tohp par Bee-
dohschanu to Grehku, to darrait zeekahrt juhs
to dserreet, mannis peeminnedami.

Ro mahzees tu no ta Swehta Wakkar-Ehdeena muhsu Kunga
Jesus Kristus?

Es mahzohs no ta, ka mans Kungs Jesus Kristus sawas
dahrgas Weefas un Affinis man par labbu eestahdijs irr,
un ka man stipri tizzeht buhs, ka Deews mannim un wis-
seem

feem Tizzigeem tahs deewischligas un debbestigas Dah-
wanas tahs muhschigas Dsihwoschanas eekschinkoht
un doht gribb, kas man par labbu nopelnitas irr, zaur
Jesu Kristu mannu Kungu un Pestitaju.

No tahs Grehtu = Suhdseschanas.

Kad Zilwekam ta Sirds no Grehtem gruhta irr, un no Isbailes
noskummusi warren, tad buhs tam pee sawu Basnizas =
Kungu eet, ta luhgt un fazzlht.

Zeenigs mihtajs Basnizas = Kungs, es luhdsobs, ka
suhg gribbat mannu Grehtu = Suhdseschanu klausiht,
un man Deedohschanu to Grehtu fluddinabt.

Mihlajs Basnizas = Kungs, es esmu Deewam
mannus Grehtus suhdsejs, un suhdsu jums
tohs arridsan Deewa Weeta, ka es nabbags Zilweks
Deewu mannu Kungu lohti warren esmu apfaitinajs
ar manneem leeleem un gruhteem Grehtem, mannu
Deewu un Kungu no Sirds = Dibbina ne peeluhdsis,
Deewu Wahrdu daschkahrt welti un neleetigi wal-
kajs, Basniza ne gahjis, Deewa swehtu Wahrdu ne
labprahht dsirdejs; mannu Lehwu un Mahti, mannu
Kungu un Gaspaschu, (Saimneeku un Saimneezi)
ne klausijs, ar sawu Tuwaku daschkahrt bahrees,
eeksch Eenadibas un Dufmibas dsihwojis; es esmu ar-
ridsan daschkahrt beskaunigs bijis eeksch Wahrdeem
un Darbeem, eeksch leekas Ehschanas un Derschanas
dsihwojis, un ta pret wisseem Deewa Bauksteem
grehtojis; tas irr man lohti shehl: tapeh; luhdsobs
es no Deewa puffes, mihtajs Basnizas = Kungs,
ka juhs gribbat mannus Grehtus zaur Kristu pee-
doht, un mannu bailigu Sirdi ar Deewa Wahr-
deem eepreezinabt. Es sohlu Deewam un jums,
ka es ne gribbu wairs tihschi grehtoht.

Ohtrada

Ootra Grehku = Subdsefchana.

Zeenigs un mihlajs Basnizas Kungs, es luhdsohs no Deewa pusses, juhs gribbetut mannu Grehku = Subdsefchanu klausihht, un mannim Peedoohfchanu to Grehku sluddinaht.

Mihlajs Basnizas = Kungs, es atsihstohs preeksch Deewa un jums, weena Deewa = Kalpa, ka es nabbags Grehzineeks ne ween eeksch Grehkeem eenemts un peedsimmis, bet arridsan zaur saweem ihpasch = darriteem Grehkeem breefmigi samaitajees un ar tahdeem Deewa Dusmibu, to laizigu Nahwi un muhschigu Pasufchanu nopelnijs esmu. Sewischki esmu es arridsan sawus Wezzakus un Wal ditajus mas gohdajs, neds teem, ka peederr, klausijs: Ar sawu Tuwaku esmu es daschkahrt bahrees, Eenaidiba un Dusmiba dsihwojis, un ta eeksch wissahm Leetahm Deewam pretti darrijs; tas wiss irr man tohti schehl. Bet kad nu Deewam ta Grehzineeka Nahwe ne patihk, un Jesus Kristus Pasaulé nahz is irr, tohs Grehzineekus mefleht un swehtus darriht: tad eepreezajohs es ar to arridsan, stipri tizzedams, ka winsch arri man par labbu nahzis, manni mefleht un swehtu darriht, un ka Deews tas Tehws, scha sawa mihla Dehla dahrga Nopelnijuma labbad, manni schehligi usnems, un man wissus mannus Grehkus peedoohs; tahdu mannu Tizzibu apstiprinaht, gribbu es liktees meeloht ar Kristus dahrgahm Weefahm un Affinim, man un wisseem Kristiteem Bilwekeem eestahditahm; un luhdsohs tapehzi, mihlajs Basnizas = Kungs, ka juhs gribbat mannus Grehkus zaur Kristu man peedoht, un mannu isbailotu Sirdi

ar Deewa Wahrdeem eepreezinaht: Es sohlu Deewam un jums, ka es ne gribbu joprohjam wairs tihshi grehkoht. Amen!

Tahs Jautaschanas un Altbildefchanas, fo ikweenam pareisi sinnahht un saprast buhs, kas gribb zeenigi pee Deewa Galdu eet.

1. Tizzi tu, ka tu weens Grehzineeks effi?

Ja, es tizzu to, es esmu weens Grehzineeks.

2. Ra finni tu to?

No teem desmits Deewa Bauksteem, tohs ne esmu es turrejs.

3. Irr tew tawi Grehki arridsan schehl?

Ja, tas irr man schehl, ka es pret Deewu grehkojis esmu.

4. Ko effi tu ar taweem Grehkeem peluijs?

Deewa Dufmibu un Cenaidibu, to laizigu Nahwi, un to muhschigu Pasufchanu.

5. Tizzi tu Grehku = Peedohtschanu?

Es tizzu to no wiffas Sirds.

6. Ra tohp tawi Grehki peedohti?

Zaur Jesu Kristu.

7. Kas irr Kristus?

Deewa Dehls, patees Deews un Zilweks.

8. Zeek irr Deewi?

Weens weenigais Deews eeksch sawas Buhfchanas, bet trihs Deewischkigas Jhpaschibas, Deews Lehws, Deews Dehls, Deews swehtajs Gars.

9. Kas irr Deews tas Lehws?

Deews tas Lehws irr muhsu Radditajs, kas irr rabbijis Debbes un Semmi, un wiffas leetas.

10. Kas irr Deewa Dehls?

Deewa Dehls irr muhsu Pestitajs, kas muhs no Grehkeem pestijis irr.

II. Kas irr tas swehtajs Gars?

Tas swehtajs Gars irr muhsu Swehtu=Darritajs un Cepreezinatajs.

12. Irr tad trihs Radditaji, Pestitaji, un Swehtu=Darritaji?

Neward, bet weens weenigais Deems, tas irr Radditajs, Pestitajs, un Swehtu=Darritajs.

13. Kas irr tewi no Grehkeem pestijs?

Deewa Dehls Jesus Kristus, Tas irr par manneem Grehkeem to ruhktu Nahwi zeetis, un sawas dahrgas Affinis islehjis pee Krusta Kohka.

14. Ko buhs zilwekam darriht, kad tam Girds no Grehkeem gruhta irr?

Tam buhs pee sawu Basnizas=Rungu eet un luhgtees Grehku=Peedohschanu zaur Kristu, un pee Deewa Galda eet.

15. Ka buhs tad teem dsihwoht, kas pee Deewa Galda eet?

Teem buhs dsihwoht eefsch Deewa=Bihjaschanas un Deewa Peeluhgshanas, un eefsch Eshchanas un Dferschanas gaddigi turretees.

16. Gribbi tu arridsan pee Deewa Galda eet?

Es gribbu labpraht eet.

17. Kas speesch tewi tur flabt?

Manni Grehki un Deewa Pawehleschana.

18. Ko ehd' un dserr' tu pee Deewa Galda?

Es ehmu un dserru tur to pateefu Meefu un Affini Jesus Kristus, par Gestiprinashanu mannas wahjas Tizzibas, un par Peedohschanu mannu Grehku.

19. Kurri zilweki eet zeenigi pee Deewa Galdu?

Zee, kam ta Tizziba irr us Kristu Jesu, un kas tizz, ka Winsch par teem sawas dahrgas Affinis islehjis, nomirris un augschamzheles irr.

20. Kurri Zilweki eet nezeenigi pee Deewa Galbu?

Zee, fas us Kristu Jesu ne tizz, un paleef eefsch fameem rupjeem Grehkeem.

21. Rà buhs tad Zilwekam turretees, fad tas pee Deewa Galda bijis irr?

Zam buhs gohdigi un gaddigi turretees, un eefsch Deewa-Bihjaschanas dsihwoht, un allaschin Deewu peeluhgt un peefaukt, un famu Sirdi un Dwehsfeli tihfschi ar Grehkeem ne apgahniht.

22. Rà buhs Zilwekam Deewu peeluhgt, fad tas pee Deewa Galda gribb eet?

Uf wissu-waldigais Deews un Debbesu Zehws, es luhdsohs Zemi, Zu gribbetu man tawu swehtu Garru doht, fa es eefsch weenu gohdigu un labbu swehtigu Dsihwoschanu, scho dahrgu Meesu un Affini tawa mihta Dehla, manna Runga un Pestitaja Jesus Kristus zeenigi warru ehst un dsert, fa manna Zizziba warr eestiprinata tapt, un fa es eefsch Mihlestibas un Zerribas un ihstenas Zizzibas peeaugt, un lihds Gallam stipri pastahweht warru, Zew par Gohdu un Glawu, un pateesu Paklausifchanu, zaur topaschu tawu mihtu Dehlu, mannu Rungu Jesu Kristu, Amen.

23. Rà buhs Zilwekam pehz to, fad tas pee Deewa Galda bijis, Deewam pateikt?

Uf Rungs Jesus Kristus, es pateizu Zew, fa Zu manni zaur tawu ruhktu Nahwi un Mohkahn no leelahm Behdahn, un Deewa Dufmibas pestijs effi, fa es tawu swehtu Mohzibu allaschin warru peeminneht, un ar tahs eelihgsmotees, dohd man tawu swehtu Garru, fa es topaschu tawu dahrgu Meesu un Affini, fo es esmu ehdis un dschris, ta warru walfotees, fa es allaschin tawu leelu Mihlestibu eefsch mannim augligi apdohmahf warru, un pehz tawu Prahtu darriht, fas tu dsihwo un waldi ar Deewa ta Zehwa, un ta swehta Garra, eefsch weenas Deewischligas Buhfchanas muhschigi muhscham, Amen.

Dee desmits Deewa Bausli, fà tohs ikfa-
tram Saimneekam fawai Saimi saprattigi
mahzih un preekschlaffih buhs, ar wiiau
Istahstifchanas.

Tas pirmajs Bauslis.

Zew ne buhs zittus sweschus Deewus turreht
preeksch mannim.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu pahre wiffahm Leetahm bihtees,
mihloht, un us to zerreht.

Tas ohtrajs Bauslis.

Zew ne buhs Deewa tawa Kunga Wahrdu
ne-leetigi (welti) walfah.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihloht, fa mehse pee
wiiana Wahrda ne lahdam, nedse nepateefi Deewu min-
nam, nei burram, nei mellojam, nei peerwitkam: Bet
wiiau wiffas Behdas peesaujam, luhdsam, teizam un
flawejam.

Tas treschajs Bauslis.

Zew buhs to swehtu Deenu swehtih.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihloht, fa mehse to
Deewa Mahzibu un wiiana Wahrdu, ne pulgojam, bet to-
pafchu swehtu turram, labprahst dsirdam, un mahjamees.

Tas zettortajs Bauslis.

Zew buhs tawu Tehwu un tawu Mahti
zeena Gohda turreht, fa tew labbi flahjabs,
un tu ilgi dsihwo wirs Semmes.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihloht, fa mehse
tawu Tehwu un Mahti un Kungus ne pulgojam, nedse
apkaitinajam, bet tohs Gohda turram, teem paklausigi
effam, tohs mihlojam, un zeenijam.

Tas

Das peektajš Vauflis.

Zew ne buhš nokaut.

Kas irr tas?

Mums buhš Deewu bihteēs un mihtoh̄t, ka mehs fawam Tuvakam pee wiāna Meefas nekahdu Kaiti nedš Wānu darram, bet tam palihdsam un kalpojām eeksch wiſſahm Meefas Behdahm.

Das festajš Vauflis.

Zew ne buhš Laulibu pahrkahpt.

Kas irr tas?

Mums buhš Deewu bihteēs un mihtoh̄t, ka mehs schlihti un kaunigi dſihwojam eeksch Wahrdeem un Darbeem, un ikweenam buhš faru laulatu Draugu mihtoh̄t un zeeniht.

Das septitajš Vauflis.

Zew ne buhš sagt.

Kas irr tas?

Mums buhš Deewu bihteēs un mihtoh̄t, ka mehs fawa Tuvaka Naudu jeb Mantu ne nemmam, nedš ar wiltigu Prezzi jeb Prezzeschānu pee mums dabbutjam, bet wiānaw faru Mantu un Usturreſchānu palihdsam wairoht un pefargah̄t.

Das aſtotajš Vauflis.

Zew ne buhš ne-pateefu Leezibu doht, pret fawu Tuvaku.

Kas irr tas?

Mums buhš Deewu bihteēs un mihtoh̄t, ka mehs fawu Tuvaku nepateefi ne apmellojam, nedš peerwitkam, aprunnajām, jeb tam kahdu niſnu Glawu darram, bet mums buhš to aiskbildinaht, wiſſu labbu no ta runnaht, un wiſſas Leetas par labbu greest.

Das dewitajš Vauflis?

Zew ne buhš eekahroht fawa Tuvaka Nanimu.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihtloht, ka mehs farwam Tuwakam ar Wiltu pehz wiina Mantu jeb Namimu ne twahrstam, nedf ar Gemefleem tabs Taisnibas pee mums welkam: Bet tam labprahht palihdsam, ka tas to warr paturrecht.

Tas desmitajs Bauflis.

Tew ne buhs eekahroht tawa Tuwaka Seerwu, Kalpu, Kalponi, Lohpu, nedf wissu, kas tam peederr.

Kas irr tas?

Mums buhs Deewu bihtees un mihtloht, ka mehs farwam Tuwakam wiina Seerwu, Saimi jeb Lohpus ne atwikam, jeb nowehrscham, bet tohs pakuhdinajam, ka teem buhs palikt un darriht, kas teem peenahkabs.

Wo fakka Deews no wisseem scheem Baufleem?

Winsch fakka ta:

Es tas Kungs taws Deews, esmu weens stipris un dusmigs Deews, kas pahr teem, kas manni eenihst, tohs Tehwu Grehtus peemekle pee teem Behrneem lihds trescham un zettortam Augumam. Bet teem, kas manni mihto, un mannus Bauflus turr, teem darru es labbu, lihds tuhstoscham Augumam.

Kas irr tas?

Deews beedina sehdiht wissus, kas schohs Bauflus pahrkahpj: Tapehz buhs mums bihtees preeksh wiina Dusmibas, un pret tahdeem Baufleem ne grehtloht. Turpretti apfohla winsch Schelastibu, un wissadu Labbumu wisseem, kas schohs Bauflus turr. Tapehz buhs mums wiianu arridsam mihtloht un us wiianu palautees, un labprahht darriht pehz wiina Baufleem.

La

Da Swehta Tizziba ar sawas Isstahstischanas.

Das pirmajs Tizzibas-Lohzekkis.

Es tizzu eeksch Deemu, to Tehwu, wissu-walditaju Radditaju Debbes un Semmes.

Kas irr tas?

Es tizzu ka Deeros manni raddijis irr ar wissahm radditahm Leetahm, mannim Meesu un Dwehselt, Azzis, Nusis un wissus Lohzekkus, Sapraschanu un pilnu Prachtu dewis irr, un wehl sehodeen usturr, turklast Drehbes un Kurpes, Ehdeenu un Dsehreenu, Ehtas un Muischu, Seemu un Behrenus, Ehrumus, Lohpus un wissadu Mantu, ar wissu kas man wajjaga pee Meesas un Dsihwibas, baggatigi un ikdeenas wehl manni apgahda, no wissas Breesmaibas pasarga, un no wissa Launa paglabba un farga: Ua to wissnotak darra Wiasch no tihras Tehwischkas, Deewischligas Lehnibas un Schelastibas, bes wissu mannu Nopelnu, un ka es tahdas Dahwanas sanemt, nezeenigs esmu: Par to wissnotak buhs man wiannam pateikt, un wiannu slahweht, tam kalpohht un paklausigam buht, tas irr teescham tees.

Das ohtrajs Tizzibas-Lohzekkis.

No tahs Pestischanas.

Es tizzu eeksch Jesu Kristu, wianna weenigu peedsummuschu Dehlu, muhsu Kungu, kas eenemts irr no ta swehta Garra, peedsummis no tahs Jumprawas Mahrias, zeetis appaksch Bonziu Pilatu, Krusta sists, nomirris un aprakts, Semme kahpis eeksch Elles, trescha Deena augschamzebles no teem Mirroneem, uskahpis Debbesis, sehdees pee labbas Rohkas Deema, ta

wissu-walditaja Zehwa, no turrenes tas atees
teefabt tohs dsihwus un mirruschus.

Kas irr tas?

Es tizzu, ka Jesus Kristus patees Deemos no ta
Zehwa eeksch Muhschibas peedsimnis, un arridsan
patees Silweks no tahs Jumprawas Mahrias peedsimnis
irr mans Kungs, kas manni pasudduschu un pasuddi-
natu Silweku atpestijs un atpirzis irr no wisseem Greh-
keem, no tahs Nahwes, un no ta Bella Spehka, ne
ar Seltu jeb Sudrabu, bet ar sawahm swehtahm un
dahrgahm Affinim, un ar sawu nenopelnitu Zeeschanu
un Mirschanu, ka es wiara pascha buhtu, un wiara
Walstiba appatsch wiara dsihwotu, un wiaram kalpotu
eeksch muhschigas Egisnibas, Nenoseedsibas un Sweh-
tibas, lihds ka wiarsch atkat augschamzehlees irr no teem
Mirroneem, dsihwo un walda muhschigi, tas irr
teescham tees.

Tas treschajs Tizzibas=Lohzeklis.

No tahs Swehtu=darrischanas.

Es tizzu eeksch to swehtu Garru, weenu
swehtu kristigu Draudsi, to Beedrību to
Swehtu, Beedohschanu to Grehku, Aug-
schamzelschanu tahs Meesas, un weenu muh-
schigu Dsihwoschanu, Amen.

Kas irr tas?

Es tizzu, ka es zaur sawu paschu Spehku un Sapra-
schanu eeksch Jesu Kristu mannu Kungu ne warru tizzeht,
nedf pee ta nahkt, bet tas Swehtais Gars irr manni
zaur to Ewangelliumu (jeb Preezas-Mahzibu) aizinajis,
ar sawahm Dahwanahm apgaismojis, eeksch tahs ih-
stenas Tizzibas swehtijs, un usturreis, lihds ka wiarsch
to wissu kristigu Draudsi wiars Gemmes kapulzina, ap-
skaidro, swehti, un pee Jesu Kristu usturr, eeksch ihstenas
weenigas Tizzibas; Eeksch tahs paschas kristigas Draud-

ses

no few paschas, bet mehs luhdsam schinni Luhgschanâ,
lai ta arridsan pee mums nahk.

Râ noteek tas?

Kad mums tas Debbesu: Zehws fawu swehtu Garru
dohd, ka mehs wianna swehtam Wahrdam zaur wianna
Schehlastibu tizzam, un deerwischligi dsihwojam schein
laizigi un tur muhschigi.

Za trefcha Luhgschana.

Zaws Prahts lai noteek kâ Debbesis, ta
arridsan Semmes wirsü.

Kas irr tas?

Deewa labbais un schehligais Prahts noteek gan, bes
muhsu Luhgschanas: Bet mehs luhdsam schinni Luhg-
schanâ, lai tas arridsan pee mums noteek.

Râ noteek tas?

Kad Deews wissu taunu Padohmu un Prahtu lausch,
un tam Wallas ne dohd, kas to Deewa Wahrdu mums ne
leek swehtigt, un Wianna Walstibu kawe pee mums nahkt,
prohti tam Wellam, tai Pasaulei, un muhsu Meefas
Kahribahn, bet stiprina un usturr muhs pastahwigus pee
fawa Wahrda un eeksch Tizzibas, lihds pat muhsu Gal-
lam, tas irr wianna schehligais un labbais Prahts.

Za zettorta Luhgschana.

Muhsu deenischku Maisi dohd mums schodeent.

Kas irr tas?

Deews dohd to deenischku Maisi bes muhsas Luhgscha-
nas ir wisseem tauneem Zilwekeem, bet mehs luhdsam
schinni Luhgschanâ, lai wiansch mums to leek atsicht, un ar
Pateizibu muhsu deenischku Maisi fawemt.

Kas irr tad ta deenischka Maisi?

Wiss kas pee muhsu Meefas Usturrefchanas un Wat-
jadsibas peederr, ar Wahrdu: Ehdrens, un Dsehrens,
Drehbes, Kurpes, Ehtas, Muische, Tihumi, Lohpi,
Manda, Manta, labs laulahs Draugs, rahmi Behrni,
labba Saine, lehnigi un peetizzigi Kungi, labba Wald-
schana,

schana, labß Gais, Meers, Wesseliba, kauniga Dsih-
woschana, Gohds, labbi Draugi, ustizzami Kaimiai,
un tà prohjam.

La peekta Luhgschana.

**Un pamett mums muhsu Barradus, fà mehs
pamettam saweem Barradneekem.**

Kas irr tas?

Mehs luhdsam schinnì Luhgschanà, fà tas Debbesu
Tehws ne gribbetu usluhkoht muhsus Grehkus, nedf
wianu dehl tahdu Luhgschanu mums aisleegt, jo mehs
to, fo mehs luhdsam, ne effam zeenigi, nedf arridsan
nopelnischi, bet wiasch gribbetu mums to wisnotak no
Echelastibas doht, jo mehs grehkojam ifdeenas dauds,
un pelnam zittu neneeka, fà ween Gohdibu: Fad grib-
bam mehs arridsan no Girds peedoht, un labdarriht
teem, tas pret mums avgrehkojahs.

La festa Luhgschana.

Un ne eewedd muhs eefsch Kahr dinaschanas.

Kas irr tas?

Deews gan ne Kahr dina neweenu, bet mehs luhdsam
schinnì Luhgschanà, fà Deews muhs gribbetu pasargah
un usturreht, fà muhs tas Wels, ta Pasaula, un muhsu
Weesa un Affins ne perwik, nedf eewedd eefsch Netizzibas,
Jesamiffeschanas, un zittahm leelahm Kauna Leetahm un
Grehkeem, un jebfchu mehs ar teem Kahr dinati taptum,
fà mehs tomehr pehz uswarran, un wirsu paleekam.

La septita Luhgschana.

Bet atpesti muhs no ta Launa.

Kas irr tas?

Mehs luhdsam schinnì Luhgschanà, fàfchu ar ihseem
Wahrdeem falkoht, fà muhs tas Debbesu Tehws no
wissada Launa tahs Weesas un Dwehseles, Mantas un
Gohda gribbetu atpestiht, un gribbetu mums pehz, fad
muhsu pehdiga Stundina nahf, weenu weeglu un seheh-

ligu

Iigu Gallu doht, un muhs schelligi no schahs behdigas
Pasaules pee ferwi nemt Debbefis. Amen.

Kas irr tas? Amen?

Man buhs teescham tizzeht, ka tahda Luhgshana tam
Debbefu Tehwam patihf un paklaufita irr, jo winsch
pats irr mums pawehlejs ta luhgt, un fohlijs, ka tas
gribbohts muhs paklaufiht. Amen, Amen, tas irr pateefi,
pateefi, tam buhs ta notift.

No tahs Swehtas Kristibas, ar winnas Istahstischanas.

Pirmâ Kahrtâ.

Kas irr ta Kristiba?

Ea Kristiba ne irr flifts Uhdens ween, bet tahds Uhdens,
kas zaur Deewa Pawehleschanu irr spehjinahst,
un ar Deewa Wahrda saweenohst.

Kurri irr tad tahs Deewa Pawehleschanas Wahrdi?

Kad muhsu Kungs Jesus Kristus fakka: Matt. 28.
w. 19. Eita zaur wissu Pasauli, un darrait par
Mahzektlem wissus Laudis, Kristidami tohs eeksch
ta Wahrda Deewa ta Tehwa, un ta Dehla, un ta
Swehta Garra.

Dhtrâ Kahrtâ.

Ro dohd, jeb fo palihdf ta Swehta Kristiba?

To padarra, ka tee Grehki tohp peedohti, atpesti no
Nahwes un Wella, un dohd to muhschligu Dsihwofcha-
ru wisseem, kas to tizz, ka tee Wahrdi un Deewa Ap-
fohlishana mahza.

Kurri irr tee Deewa Apfohlishanas = Wahrdi?

Kad muhsu Kungs Jesus Kristus fakka: Mark. 16,
w. 16. Kas tizz, un tohp Kristihts, tas taps swehts,
bet kas ne tizz, tas taps pasuddinahst.

Treschâ

Trefchâ Kahrta.

Kâ wâr Uhdens tahdas leelas Leetas darriht?

Uhdens to teescham ne darra, bet Deewa Wahrds, kas ar un pee to Uhdeni irr, un ta Fizziba, kas tahdam Deewa Wahrdam Uhdeni ustiz. Jo bes Deewa Wahrda irr tas Uhdens tikkai Uhdens ween, un ne f hda Kristiba: Bet ar Deewa Wahrda irr tas weena Kristiba, tas irr tahds Uhdens, kas baggats no Schehlastibas un tahs Dsihwibas, un weena Masgaschana tahs jaunâs Utdsimfchanas eeksch fwehta Garra, kâ tas fwehts Pahwils fakka. Tit. 3, w. 5. u. t. p. Zaur to Masgaschanu tahs Utdsimfchanas un Atjaunaschanas ta fwehta Garra, ko winsch irr pahr mums baggatigi islehjis, zaur Jesu Kristu muhsu Pestitaju, ka mehs, zaur winna Schehlastibu taisnoti, Mantneeki tohpam tahs muhschigas Dsihwofchanas, pehz tahs Terribas, tas irr patees Wahrds.

Zettortâ Kahrta.

Ko apsihme tad tahda Uhdens Kristiba?

Ea apsihme, ka tam wezzam Uhdamam eeksch mums ikdeenâs, zaur Noscheloschanu un Atstahfchanu no Grehkeem, buhs apflihjinatam tapr, un mirt ar wisseem Grehkeem, un niknahm Kahrribahm, un atkat ikdeenâs preekschâ nahkt, un uszeltees weenam jaunam Zilwekam, kas eeksch Taisnibas un Schklystibas preeksch Deewa muhschigi dsihwo.

Kur stahw tas rakstihts?

Tas fwehts Pahwils fakka: Keem. 6, w. 4. Mehs effam ar Kristu aprakti zaur to Kristibu eeksch tahs Nahwes: ka, itin kâ Kristus irr usmohdinahs no teem Mirroneem, zaur to Gohdibu ta Tebwa, tapat buhs mums arridsan eeksch Atjaunaschanas tahs Dsihwibas staigah.

No

No tahm Debbesu-Walstibas Utslehgam.

Kas irr tahs Debbesu-Walstibas Utslehgas?

Tahs Debbesu-Walstibas Utslehgas irr tas Spehks, fo muhsu Kungs Kristus schinni Pasaulé sawá Wahrda eezehlis irr, teem, kas sawus Grehkus no Sirds noschehlo, eeksch pateefas Tizzibas us Deewa Tehwa Schehlastibas un ta Kunga Jesus dahrgas Nopelnischanas Grehku-pameschanu luhdsahs, un no Grehkeem atkaphjabs, tohs Grehkus peedoht, un teem, kas no Grehkeem ne atkaphjabs, tohs Grehkus paturreht, pehz pascha Kristus Wahrdeem.

Kahdi irr tee Wahrdi Kristus?

Muhsu Kungs Kristus fakka: ta Swehta Jahna Ewangeliuma Graham. Mod. 20, w. 21. ta:

Meers lai irr ar jums, kà manni tas Tehws fuhthijs irr, tà fuhthu es juhs, un to fazzijs, puhte wiansch us teem, un fazzija: Memmeet to swehtu Garru. Kam juhs tohs Grehkus pamettiseet, teem tee pamesti; Un kam juhs tohs Grehkus paturreseet, teem tee paturreti.

Ko dohd jeb fo padarra mums labba tahs Debbesu-Walstibas Utslehgas?

To mahza muhs tee Wahrdi ta Kunga Kristus: Kam juhs tohs Grehkus pamettiseet, teem tee pamesti. To ta Grehku-Pameschana zaur Kristus affinaianu Nahwi pelnita, kluhst eeksch Kristus Wahrda teem Tizzigeem eedohta, ka wianu Tizziba eestiprinata, un Sirds remdeta tohp; To us Tizzibu nahk Meers Sirdi, kad tee Grehki pamesti irr.

Kà warr Mahzitajs, kas tikkai Zilweks irr, Grehkus pamest?

To Mahzitajs ne darra kà Zilweks no sewis, bet us Kristus Pawehleschanas un Upsohlischanas, kà wiana Wahrda to isfakka: Memmeet to Swehtu Garru,
kam

Am juhs tohs Grehtus pamettiseet, teem tee pamesti; Rà tam Kungam Kristum us Pasaules Spehts irr Grehtus pamest; tà wünsch pats tahdu Spehtu teem Basnizas = Tehweem jeb Mahzitajeem eedewis irr, faz zidams: Rà manni tas Tehws subrijis irr, tà subri es juhs; Kas juhs dsird, tas dsird manni. Lufkas Ewang. Graham. Mod. 10, w. 16.

Kahdeem buhs tohs Grehtus pamest?

Tahdeem, kas ar Sirds = Moschehloschanahm sawus Grehtus atsiht, un ar Sirds = Semmoichanu un Tizzibu zaur Kristu Schehloschanas un Sepreezinaschanas luhdsahs, tà Kristus us weenu Melmenusehrdsigu faz zija: Nemmes drohschu Sirdi, mans Dehle, tawi Grehti irr tew pamesti; Matt. Ewang. Graham. Mod. 9, w. 2. Un us weenu leelu Grehzineezi, kas sawus Grehtus apraudaja: Tew irr tawi Grehti peedohti, tawa Tizziba irr tew palihdsessi: Zij ar Meeru. Lufkas Ewang. Graham. Mod. 7, w. 48. 50.

Kahdeem buhs tohs Grehtus patureht un ne peedoht?

Wisseem Netizzigeem, kas eeksch Grehteem tihschi paleek; Kas deewischligas Mahzibas Pulgotaji irr, un no Grehteem ne otstahjabs; Rà muhsu Kungs Kristus mahza: Matt. Ewang. Graham. Mod. 18, w. 15. 17. Ja taws Brablis pretti tew grehto, tad eij, un pahrmahzi winnu, starp tewi un winnu sewischti: Kad wünsch tewi klausfa, tad effi tu tawu Brabli mantosis. Un ja wünsch ne grabb klausiht, tad nemm' pee sewis wehl weenu jeb diwi, ta no diweju jeb treiju Leezineeku Nuttes katts Wahrds tohp apstiprinahs. Bet ja wünsch ir tohs ne klausfa, tad fakti to tai Draudsei: Bet ja wünsch to Draudsi ne klausfa, tad turri to par Paganu un Nuttineeku.

Tas

faize

Tas swehtais Wakkar = Ehdeens, tahs
zeenigas un dahrgas Meesas un Affinu muhsu
Kunga un Pestitaja Jesus Kristus.

Kas irr tas swehtais Wakkar = Ehdeens?

Tas irr ta pateesa Meesa un Affinis muhsu Kunga Je-
sus Kristus, ar tahs Maifes un Bihna mums Kristiteem
Silwekeem ehst un d'ert no pascha Kristus eestabdihts.

Kur stahw tas rakstihts?

Ta raksta te swehti Preezas = Mahzitaji, Mattæus,
Markus, Luthas un tas swehtais Pahrolls.

Muhsu Kungs Jesus Kristus, tanni Nakti,
fad tas nodohts tappa, nehme tas to Maifi,
pateize un pahrlause to, un dewe to saweem
Mahzekleem, un sazzija: Kemmeet, un ehdeet,
tas irr manna Meesa, kas par jums tohp
dohtha, to darrait mannis peeminnedami.

Ta lihds arridsan nehme tas to Bifferi, pehz
ta Wakkar = Ehdeena, pateize, un dewe teem
to, un sazzija: Kemmeet, un dserreet wiffi no
ta, schis Bifferis irr ta jauna Gestahdischana
eefsch mannahm Affinin, kas par jums un par
daudseem isleetas tohp par Peedohschanu to
Grehku, to darrait, zeekahrt juhs to dserreet,
mannis peeminnedami.

Ko palihds tahda Ehschana un Dferschana?

To mahza muhs schee Wahrdi: Par jums dohta,
un isleetas par Peedohschanu to Grehku: Prohti,
fa mums swehta Wakkar = Ehdeena, Peedohschana to
Grehku, Dsihwiba un Swehtiba zaur tahdeem Wahr-
deem dohta tohp: To kur Peedohschana to Grehku irr,
tur irr arridsan Dsihwiba un ta muhschiga Dsihwos-
schana.

Rà warr meefiga Ehschana un Derschana tahdas leelas
Leetas darriht?

Ehschana un Derschana ween to gan ne darra, bet
te: Wahrdi, kas sche stahw: Par jums dohta, un
isleetas par Deedohschanu to Grehku. Schee Wahrdi
irr pee tahs Ehschanas un Derschanas, swehtâ Baffar-
Ehdeenâ, lohti zeenijami, un kas teem pascheem Wahr-
deem tizz, tam noteek, fo tee sohla, un kâ tee skann, ar
Wahrdu: Deedohschana to Grehku.

Kas nemm tab tahdu Baffar-Ehdeemu zeenigi?

Gaweht un skaisi apgehrbtees, irr gan preeksch Sil-
weeku Uzzim weena labba Leeta, bet tas irr ihsti zeenigs
un labbi fataisijees, kas scheem Wahrdeem tizz: Par
jums dohta, un isleetas par Deedohschanu to
Grehku. Bet kas scheem Wahrdeem ne tizz, tas irr
nezeenigs un ne labbi fataisijees: jo tas Wahrds (par
jums) prassa wischkim tizzigas Sirdls.

Diwidesmits Tautaschanas ar sawahm
Utbildeschanam preeksch teem, kas pee
Deewa = Galdu eet gribb.

La Pirma Tautaschana.

Tizzi tu, ka tu weens Grehzineeks effi?

Ja, es tizzu to, es esmu weens Grehzineeks.

La Dhtra Tautaschana.

Rà sinni tu to?

No teem desmits Deewa Baussteem, tohs es ne esmu
turrejis.

La Trefcha Tautaschana.

Irr tew tawi Grehki arridsan schehl?

Ja, tas irr man schehl, ka es pret Deewu grehfojis esmu.

Bet kas irr Grehki?

Wiss kas pret Deewu un winna Baussteem irr. 1 Jahr.

C

Grahm.

Grahm. Nob. 3, w. 4. Ittats, kas Grehtus darra,
tas pahrtahps arridsan to Bauslibu, un tee Grehti
ir tahs Bauslibas Pahrtahpschana.

La Zettorta Tautaschana.

Ko effi tu ar taweem Grehkeem pelnijis?

Deema Dufmibu un Genaidibu, to laizigu Nahwi, un
to muhschigu Pasufchanu.

La Veekta Tautaschana.

Zerre tu tatschu swehtigs tapt?

Ja, es zerriju.

La Sesta Tautaschana.

Ur ko tu tad eeprezinajees?

Uf mannu mihtu Kungu Jesu Kristu.

La Seprita Tautaschana.

Kas irr Kristus?

Deema Dehls, patees Deems un Zilweks.

La Astota Tautaschana.

Zeeß irr Dewi?

Weens weenigais Deems, bet trihs Deemischfigas Jh-
pafchibas, Deems Tehws, Deems Dehls un Deems
Swehtais Gars.

La Dewita Tautaschana.

Ko irr tad Kristus tewis deht darrijis, fa tu us wiannu
pataujees?

Winsch irr mannis deht mirris, un sawas Affinis pee
Krusta Kohka islehjis, par Peedohfchanu to Grehtu.

La Desmita Tautaschana.

Irr tas Tehws arridsan tewis deht nomirris?

Ne: jo tas Tehws irr ween Deems, tas Swehtais Gars
arri tapat, bet tas Dehls irr patees Deems un patees Zil-
weks mannis deht pee Krusta nomirris, un sawas Affinis
mannis deht islehjis.

La

La Ween = padefmita Tautafchana.

Rà finni tu to?

No ta fwehta Ewangeliuma, (jeb no tahs fwehtas Preezas = Mahzibas) un no teem Wahrdeem tahs Gestahdischanas winna Meefas un Affinu, fo winsch man par Kihlu dewis irr.

La Dhtra = padefmita Tautafchana.

Rà skan tad tee Wahrdi?

Muhfu Kungs Jesus Kristus, tanni Nakti, kad tas nodobts tappa, nehme tas to Maifi, pas teize un pahrlause to, un derwe to saweem Mahz zekleem, un fazzija: Memmeet, un ehdeet, tas irr manna Meefa, kas par jums tohp dohta, to darrait mannis peeminnedami.

Tà libds arridsan nehme tas to Bikkari, pehz ta Wakkar-Ehdeena, pateize, un derwe teem to, un fazzija: Memmeet, un dserrcet wiffi no ta, schis Bikkaris irr ta jauna Gestahdischana eeksch mans nahm Affinin, kas par jums un par daudseem islees tas tohp par Peedohschanu to Grehtu, to darrait seeckahrt juhs to dserrat, mannis peeminnedami.

La Frescha = padefmita Tautafchana.

Tad tizzi tu, ka fwehta Wakkar-Ehdeena ta pateefa Meefa un Affinis Kristus irr?

Ja, es tizzu.

La Zettorta = padefmita Tautafchana.

Kas peespeesch tew to tizzelt?

Tee Wahrdi ta Kunga Kristus: Memmeet, ehdeet, tas irr manna Meefa: Memmeet, un dserrcet wiffi no ta, tahs irr mannas Affinis.

La Peehta = padefmita Tautafchana.

Ko buhs mums darriht, kad meh's winna Meefu ehdam, un winna Affinis dserram, un tà scho Kihlu pee fewis nemmam?

Mums buhs winna Mahwi, un Affinu = Isleeschanu

pafluddinaht un apdohmaht, fà Wirsch muhs mahzijs irr:
 To darrait, zeekahrt juhs to darrait, mannis
 peeminnedami.

La Sesta-padesmita Jautaschana.

Rapehz buhs mums winna Nahwi peeminneht, un topaschu
 pafluddinaht?

Ka meh's mahzamees atsicht, fa ne weena raddita leeta
 irr spehjufti gan darriht par muhs'eem Grehkeem, fà ween
 Kristus patees Deews un Zilweks, un fa meh's mahzamees
 isbihre'es par saweem Grehkeem, un mahzamees tohs leelus
 turreht, un fa meh's us Kristu ween pakaujamees, un ar
 ta eepreezinajamees, un tà zaur tahdu Tizzibu fweh-
 tigi tohpam.

La Septita-padesmita Jautaschana.

Kas irr tad to Rungu Kristu peespeedis par taweem Grehkeem
 mirt, un gan darriht?

La leela Mihlestiba pret winna Teshwu, pret manni un
 wisseem Grehzineekeem. Jahn. Ewangel. 14. Keem. 5.
 Gal. 2. Ewees. 5.

La Astota-padesmita Jautaschana.

Rapehz giibbi tu tad pee Deewa-Galdu eet?

Ka es mahzohs tizzeht, fa Kristus mannu Grehku deht
 no leelas Mihlestibas nomirris, fà fazzih'ts irr, un fa es
 no winna mahzohs Deewu un sawu Turwaka mihleht.

La Dewita-padesmita Jautaschana.

Kas tad weenu Kristitu Zilweku pakuhdina un peespeesch daschu
 reisi pee Deewa-Galdu eet?

No Deewa puffes buhs winnu tif lab ta Runga Kristus
 Pawehleschana un Sohlfischana pasfubbinah't, fà arridsan
 winna paschas Behdas, fas tam us Raklu gull, pee ta
 fweh'ta Wakkar. Ehdeena peespees't, jo tadeht tahda Pa-
 wehleschana, labbinaschana un Sohlfischana noteef.

ne esmu es dšihwojis, pret teem esmu es nofeedsees, ne ween ar Dohmašchanahm, ar Wahrdeem un Darbeem, bet arridsan, kà es Grehkòs un ar Grehkeem peedsimmiš un neščkhišts esmu.

6. Ko effi tu ar taweem Grehkeem nopelniš?

Ne ween laizigu Sohđibu, bet ir to muhschigu Nahwi, Elles Ugguni, un to muhschigu Pasuščhanu.

7. Zaur ko gribbi tu no Grehkeem pestihts un swabbads kluht?

Zaur to Tizzibu us mannu mihtu Kungu un Pestitaju Jesu Kristu.

8. Kas irr tawš mihtajs Kungs un Pestitajs Jesus Kristus?

Winsch irr ta ohtra Jhpaschiba eeksch tahš Deewibas, patees Deews no Tehwa eeksch Muhschibas dšimmiš, un patees Žilweks no tahš Jumprawas Mahyas peedsimmiš.

9. No kà irr taš Kungs Kristus tewi atpestiis?

No wisseem manneem Grehkeem, no tahš muhschigas Nahwes, un no ta Wella Spehka un Walstibas.

10. Ur ko, jeb kà irr winsch tewi pestiis?

Ne ar Seltu un Sudrabu, bet ar šawahm šwehtahm dahrgahm Affinim, un ar šawahm Mohkahm un Nahwi, ko winsch ne bija pelniš.

11. Ko gribbi tu Swehta Wakkar-Ehdeenà pee Decwa-Galdu eedams nemit?

Ur to Maisi to ihstenu Meesu, un ar to Wihnu tahš ihstenas dahrgas Affinis manna mihta Kunga un Pestitaja Jesus Kristus.

12. Kahdu Meesu un kahdas Affinis?

To paschu Meesu, ko mans mihtajs Kungs Jesus Kristus manniš deht pee Krusta-Kohka Nahwé nodewis irr: un tahš Affinis, ko winsch pee Krusta-Kohka manniš deht un man par labbu iskehjis irr.

13. Kà šuni tu to?

To mahža manni Deewa Wahrđi: jo Kristus mans

Kungš

Kungs salka pats: Nemmeet, un ehdeet, tas irr manna Meesa, kas par jums tohp dohta. Nemmeet un dserreet wissi no ta, tabs irr mannas Affinis, kas par jums tohp isleetas.

14. Kapeh3 gribbi tu pee Deewa-Galdu eet, un fo tas tew palihds?

Par Peedohschanu mannu Grehku, par Gestiprinaschanu mannas wahjas Tizzibas, un ka es ar Deewa Spehku labbaki dsihwoht, un no Grehkeem fargatees warru.

15. Gribbi tu joprohjam no Grehkeem atstaht, us to Kungu Jesu Kristu tizzeht un labbaki dsihwoht?

Gan, ar ta schehliga Deewa Spehka.

16. Salki man tohs Wahrduš no ta Swehta Wakkar-Ehdeena muhsu Kunga Jesus Kristus?

Zà rakkia tee swehti Preezas. Mahjitaji, Matteus Markus, Lukas un tas Apustuls Pahwils.

Muhsu Kungs Jesus Kristus, tanni Nakti, kad tas nodobts tappa, nehme tas to Maisi, pateize un p. h. lause to, un dewe to saweem Mahzefkeem, un fazzija: Nemmeet, un ehdeet, tas irr manna Meesa, kas par jums tohp dohta, to darrait mannis peeminnedami.

Talihds arridsan nehme tas to Bikkari, peh3 ta Wakkar-Ehdeena, pateize, un dewe teem to, un fazzija: Nemmeet un dserreet wissi no ta, schis Bikkaris irr ta jauna Gestahdischana eeksch mans nam Affinin, kas par jums un par daudseem isleetas tohp par Peedohschanu to Grehku, to darrait, zeeffahrt juhs to dserrat mannis peeminnedami.

17. Ko tu taggad no mannim gribbi?

Zeenigs mihtajs Wasnizas-Kungs, es luhdsohs, juhs gribbat mannu Grehku-Suhdseschanu klausiht un man mannus Grehkus peedoht, ka Jesus Kristus pawehleis irr.

L a b p r a h t.

Es nabbags Grehzineets atsihstohs preeksch Dees
 wa un jums, ka es pret wisseem Deewa Bauz-
 leem, ar Dohma:chanahm, Wahrdeem un Darbeem
 daschadi grehkosis esmu, un Grehkos eedsimmis un
 famaitahs, Deewa Dufmibu un to muhschigu
 Nahwi pelnijs esmu. Tapehz irr manna Sirds
 noskummusi, un irr man schehl, ka es Deewu sawu
 Kungu aptaitinajs esmu, no Sirds:Dibbina luhg-
 dams, Deews gribbetu mannim wissus manmus
 Grehkus peedoht, sawa mihla Dehla, muhsu Kung-
 ga Jesus Kristus pehz, ka es us winna Wahrdu
 tizzu un stahwu. Kad tas jums, zeenigs Basnizas-
 Kungs, no Deewa pawehlehts irr, wisseem Greh-
 zineeteem, kas no Sirds:Dibbina apnemmahs no
 Grehkeem atstah, tohs Grehkus peedoht, tad
 luhdsohs es juhs zaur Kristu, juhs gribbat manni
 no Deewa Wahrda wehl mahziht, un eepreezinah,
 us to Wahrdu un Pawehleschanu Jesus Kristus
 mannim to Grehku: Peedohschanu fluddinah,
 manna Pestitaja Meesu un Affinis swehta Wakkar-
 Ehddeena doht, par Pestiprinaschanu mannas wahjas
 Tizzibas: Es gribbu ar Deewa Spehku dsihwoht,
 ka weenam deewabihjigam Kristitam Silwekam
 Klahjabs, Amen.

Us to huhs tam Mahzitajam fazzih.

Lai Deews tew irr schehligs un apstiprina taru Tizzibu.

Un ta waizah:

Tizzi tu arridsan, ka manna Peedohschana Deewa Pee-
 dohschana irr? Arbildi: Gan, mihlais Kungs!

Pehz lai winsch fakka:

Tew lai noteef, ka tu tizzi, un es us to Pawehleschanu
 manna Kunga Jesus Kristus peedohmu tew tarus Grehkus,
 eeksch ta Wahrda Deewa ta Lehwa, un ta Dehla, un ta
 swehta Garra, Amen. Eij eeksch Deewa Meera.

Wehl

Wehl peežas Tautaschanas un Atbildeschanas.

Kas pee Deewa-Galdu to Meešu un tahs Affinis muhsu Runga un Pestitaja Jesus Kristus nemt gribb, tam buhs sinnacht us schahm peežahm Tautaschanahm atbildeht.

La pirma Tautaschana.

Kapehž ej tu pee Deewa-Galdu?

Tapehž, ka es weens Deewa-Mantineeks esmu, un man Dalliba irr ar Kristu, ar wisseem mihteem Engeteem, un ar wisseem gohdigeem kristiteem Laudim, ka es ar teem zeest, mirt un fwehts tapt warru.

La ohtra Tautaschana.

Ko tizzi jeb ko falki tu, ko tu pee Deewa-Galdu eedams dabbu?

Appaksch un ar tahs Maises un Bihna to Meešu un tahs Affinis Jesus Kristus. Somehr ne irr tas gan, ko es to sinnu, bet man buhs to arridsan tizzeht, ka mans Rungs Kristus man to par pateesu Apstiprinaschanu mannas Tizzibas, par Sihmi un Geshkinkoschanu tahs Grehtu-Peedohschanas un muhschigas Dsihwoschanas dewis irr.

La trescha Tautaschana.

Ka skan tee Bahrda tahs Gestahdischanas, ko tas Rungs Kristus runnajs irr?

Ta falka tas Rungs us saweem Mahzekteem, to Maisti teem dohdams: Nemmeet un ehdeet, tas irr manna Meeša, kas par jums tohp dohta.

Un winneem to Bikkari dohdams fazzija tas: Tahs irr mannas Affinis tahs jaunās Gestahdischanas, kas par jums isleetas tohp, un par daudseem, par Grehtu-Peedohschanu, to darrait mannis peeš minnedami.

La zettorta Tautaschana.

Kapehž nemm' tu to Sihmi, jo tew ta Tizziba gan irr?

To Sihmi nemmu es tapehž, ka es sawu Tizzibu apstiprinaju, ne, ka es tai Tizzibai ne palautohs; bet kad man Deews to Sihmi lihds ar ta Bahrda dewis irr, no tihras lehnibas un Schehlastibas, ne gribbu es to pahrkahpt: Jo

ta irr man labba un wajaga pee Utjaunaschanas, un par
 Peemineschanu tahs Sadraudseschanas, kas man irr ar
 manna Kunga Kristus un ar winna Nsfinim, pret wiffahm
 Kahrdivaschanahm. Jo ta irr Kristus pawehlejis, ka mums
 to darriht buhs pehz winna Peemineschanas. Tas irr:
 Mums buhs winna Nahwi pasluddinaht, kas irr muhsu
 Swehtiba un muhschiga Dsihwoschana.

Ta peekta Jautaschana.

Ra gribbi tu to Deewa Meelastu nemt?

Es gribbu ehst un dsert, un winna Wahrdeem tizzest,
 fo winsch us saweem Mahzektlem runnaja, to Deewa
 Meelastu dohdams.

Echo preezigu Sohlfichanu buhs mums tizziga Sirdi saneme

Rihts-Luhgschana.

Rihts augschanzeldamees buhs tew Krustu mestees
 preekscha, un fazziht:

Nu palibdsi man Deews tas Tehws †, un
 Deew's tas Dehls †, un Deews tas seenigais
 swehtajs Gars †, Amen.

Es pateizu Tew, mans mihlais Debbesu-Tehws, kawr
 Jesu Kristu, tawu mihlu Dehlu, mannu Kungu, ka
 Tu manni schai isgahjuscha Nakti par wiffadu Melaini
 un Breesmibu tik schehlgi paglabbajis un pasargajis est; ;
 Es luhdsohs Tewi, Tu gribbetu man peedoht wiffus
 mannus Grehkus, fur es ne pareisi efmu darrijs, un
 gribbetu manni scho Deenu arridsan tik schehlgi pasar-
 geht un paglabbaht par Grehkeem un no wiffa Launa,
 ka tew wifs mans Darbs un Dsihwoschana patihk. Jo
 es pawehlu Tew manni, mannu Meesu un mannu
 Dwehfeli, mannu Tehwu un Nakti, mannu Keiseru,
 mannus Kungus un Wirneekus, mannus Mahitaius,
 wiffus Kristitus Laudis, un wiffas Lectas taw's Nohtas,
 taw's swehtajs Engelis lai paleek pee mannim, ka tas
 sauns Senaldneeks manni ne peewarr, Amen.

Waktaras

Wakkara = Lubgſchana.

Wakkarôs gulleht eedamſ buhſ tew Krustu meſtees
preekſchâ, un ſazzih̄t:

Tu palih̄dſi man Deews tas Tehws †, un
Deews tas Dehls †, un Deews tas zeenigais
ſwehtajs Gars †, Amen.

Gs pateizu Tew, mans mihlajs Debbefu = Tehws!
Zaur Jezu Krustu, tarwu mihlu Dehlu mannu
Kungu, ka Tu manni ſchinni pagahjuſchâ Deena tik
ſchehligi paſargajis eſſi, un luhdſohs Tewi, Tu gribbetu
man peedoh̄t wiſſus mannuſ Grehluſ, ſur es ne pareiſi
darrijs eſmu, un manni ſchaî Mahtî arriſan ſchehligi
paſargah̄t par Grehkeem un no wiſſa Launa, ka Tew wiſ
mans Darbs un Dſihwoſchana patih̄t, jo es pawehlu
Tew mannu Weeſu un Dwehſeli, mannu Tehwu,
mannu Mahti, mannu Keiſeru, mannuſ Kunguſ un
Wirſneekuſ, mannuſ Mahzitajuſ, wiſſus Kriſtiuſ
Laudiſ, un wiſſas Leetas tawâ Rohkâ, tawſ ſwehtajs
Engeliſ lai paleek pee mannim, ka taſ launſ Cenaidneekſ
manni ne peewarr, Amen.

Ehdamo = Lubgſchanaſ.

Preekſch Eſchanaſ buhſ teem Saimneekem, Behrneem un tai
Saimi Rohkaſ ſalikkuſchi diſchani un gohdigi preekſch
Galda ſtahweht, un tâ ſazzih̄t:

Wiſſas Azziſ gaida uſ Tew, Kungſ! un
Tu dohd' teem winnu Barribu ſawâ
Laikâ, Tu atwerre tarwu Rohku, un pee-ehdini
wiſſu, kaſ dſihwo, ar labbu Brahtu.

Pehz to: Muſſu Tehws Debbefiſ, ic.

Un ſehi Lubgſchana,

Sunge Deews, Debbefu Tehws! ſwehti un gauſini
mumſ ſcho tarwu Dahwanu, ſo mehſ no tawas mihl-
ligas Echehlaſtibas pee mumſ nemmam, zaur Jezu Krustu
muſſu Kungu, Amen.

Pehz

- 201

Pehz Ehschanas buhs teem tà fazzibt.

Pateizeet tam Kungam, jo wiasch irr mihligs, un wiana Schehlastiba paleek muhschigi. Kas wissai Meefai sawu Barribu dohd, kas teem Lohpeem sawu Barreschanu dohd, teem jauneem Kraufkeem, kas to peesauz. Tam Kungam ne irr labs Prahts pee ta Sirga Stipruna, neds wianam patihk to Wihru Leeli: Tam Kungam patihk tee, kas wianu bihstahs, un us wiana Schehlastibu gaida.

Pehz to: Muhsu Tehws Debbesis, 2c.

Un fchi Luhgschana.

Mehs pateizam Tew, Kungs Deems, Debbesu Tehws, zaur Jesu Kristu, taru mihlu Dehlu, muhsu Kungu, par wissahm tarahm Darwahnam un Labdarrischanahm, kas Tu dsihwo un waldi muhschigi muhscham, Amen.

Peemineschanas-Naksti.

No wissadahm fwehtahm Lauschu-Kahrtahm weenumehr preeksch Uzzim un Sirdi turrani.

1. Teem Biskapeem, Basnizas-Kungeem, un Deewa Wahrdu Mahzitajeem. 1 Tim. 3, w. 2. 3. 4.

Weenam Biskapam peenahfahs nenoseedfigam buht, weenas Seewas Wihram, mohdrigam (zittus) mahzibt: Ne Wihna Plihtneekam, ne Kehjejam, ne negohdigas Pelnischanas Dsinnejam, bet lehnigam, ne Kawejam, ne Megauscham: Kas sawu paschu Nammu pareisi walda, kas sawus Behrnus pee Paklausischanas turr, ar wissu Gohdu (Tit. 1, w. 9.) kas pastahwigi turrahs pehz tahs Mahzibas to peetizzigu (Deema) Wahrdu, fa tas warrens effus tif labbi zaur to wesseligu Mahzibu pamahzibt, un tohs, kas pretti runna, pahrmahzibt.

2. Teem

2. **Teem Deewa Wahrdu Klausitajeem.** Luth. 10, 7.
 Ehdeet un dserret, kas teem pee Rohkas, jo tam Strahdneekam peenahkaks sawa Alga.

I Kor. 9, 14. Tas Kungs irr eestahdijis, ka teem, kas to Preezas. Mahzibu pasluddina, buhs no tahs Preezas. Mahzibas dsihwoht.

Gal. 6, 6. 7. Lai tas, kas mahzihts tohp eefsch (Deewa.) Wahrda, isdalla wiffadu labbumu tam, kas winnu mahza; Ne peemilleetees, Deews ne leefaks apfmeetees.

I Timot. 5, 17. 18. Tohs Bezajus, kas labbi walda, turri diwkahrtiga Gohda zeenigus: Wiswairak tohs, kas strahda eefsch ta Wahrda un Mahzifchanas: Jo tas Raksts fakta; Tew ne buhs tam Wehrfcham, kas labbibu ismynn, to Purni aisseet: Un, weenam Strahdneekam peenahkaks sawa Alga.

I Theff. 5, 12. 13. Meks luhdsam juhs, Brahti! ka juhs atsihstat tohs, kas juhsu starpà strahda, un juhsu Preekschneekus eefsch ta Kunga, un kas juhs pakuhdina: Un turrait tohs jo wairak mihtus, ta Darba pehz; Effeet meerigi sawa starpà.

Ebr. 13, 17. Paklausajt juhsu Wadditajeem, un effeet winneem padewigi: Jo tee irr nomohda preeksch juhsahm Dwehseleh, it ka kam lagahdischanu buhs doht; ka tee scho ar Preeku darra, un ne ar Nopuhfchanu, jo tas iums ne irr labbi.

3. **No Pasauligeem Walditajeem.** Reem. 13, 1. 2. 4.

Ikkatrs lai tai pasauligai Waldifchanai paklausigs irr, jo neweena Waldifchana irr, bes ka no Deewa, un fur weena Waldifchana irr, ta irr no Deewa eezelta: Tad nu, kas tai Waldifchanai pretti turrahs, tas turrahs Deewa Ikkumam pretti: Bet tee Prettiturretaji sew pascheem to Sohdbibu dabbuhs. Jo winna to Sohbinu wolti ne neffa, jo ta irr Deewa Sullaine, weena Atreebeja par Sohdbibu tam kaundarritajam.

4. No Pawalstneekem. Matt. 22, 21.

Dohdeet tam Keiseram, kas tam Keiseram peederr, un Deewam, kas Deewam peederr.

Keem. 13, 5. 6. 7. Tapeh; waijaga irr paklausigant mestees; ne ween tahs Sohdbas deht, bet arridsan tahs Upsinnaschanas deht: Tapeh; juhs arridsan Meslus dohdar: jo tee irr Deewa Sullaini, us tapaschu pastahwigi gahdada. mi. Tad maffajit nu wisseem to Parradu: Meslus, kam Mesli peederr: Muitu, kam Muita peederr: Bihjaschana, kam Bihjaschana peederr: Gohdu, kam Gohds peederr.

1 Tim. 2, 1. 2. 3. Tad nu pamahzu es pahr wissahm leetahm, ka noteek Luhgschanas, Peesautschanas, Aisluhgschanas, Pateifschanas par wisseem Zilwekeem: Par Kehnineem un wisseem, kas augsti irr: ka meh; meerigi un rahmi dsihwojam eefsch wissas Deewa Kalposchanas un Gohda. Jo tas ire labbi un peenemmigs preefsch Deewa muhsu Pestitaja.

Tit. 3, 1. Atgahdini tohs, ka tee tahm Wirfibahm un Waldischanahm paklausigi, un us wissu labbu Darbu gattawi irr.

1 Pet. 2, 13. 14. Effeet paklausigi wissai zilwezigai Wirfbai ta Kunga deht, jeb;schu tam Kehninam, it ka, kas pahr wisseem eezelts, jeb;schu teem Waldneekem, it ka, kas zaur winneem fuhriti irr par Utrebschanu to Laundarritaju, bet par Slawu to Labdarritaju.

5. Laulateem Wihreem. 1 Pet. 3, 7.

Juhs Wihri! dsihwojeet prahrtigi ar sawahm Seewahm, un dohdeet tam Seewischkam, it ka tam wahjakam Nihkam Gohdu, it ka lihds Mantneekem tahs Schehlastibas tahs Dsihwofchanas, ka juhsu Luhgschanas tuffschas ne tohp.

Ewes. 5, 25. Juhs Wihri! mihlojeet sawas Seewas, it ka arridsan Kristus irr mihlejis to Draudsi.

Koloff. 3, 19. Juhs Wihri! mihlojeet sawas Seewas, un ne sabahrgojeetes pretti tahm.

6. Laulatabm Seewahm. 1 Peh. 3, 1. 6.

Juhs Seewas! esseet saweem Wihreem padewigas. It fà Sahra Abraämam irr paklausiga bijufi, winnu par Kungu faufdama, furras Meitas juhs tappuschas effat, tad juhs labba darrat un par nekahdu Beedinaschanu bihstatees.

7. Wezzakeem. Ewes. 6, 4.

Juhs Tehwi! ne tirrinajeet sawus Behrnus, bet usaudsinajeet tohs eeffsch Pahrmahzifchanas un Pamahzifchanas ta Kunga.

8. Behrneem. Ewes. 6, 1. 2. 3. 8.

Juhs Behrni! paklausait juhsu Wezzakeem eeffsch ta Kunga, jo tas tà peeklahjahs: Gohda Tehwu un Mahti, tas irr tas pirmais Bauflis, kam Apsohlishana irr: Ka tew labbi flahjahs, un tu ilgi dshwo wirs Semmes.

9. Kalpeem, Kalponehm, Algadscheem un Darbneekem. Ewes. 6, 5. 6. 7. 8.

Juhs Kalpi! paklausait teem Rungeem pehz tahs Meefas, ar Bihjaschanu un Drebbeschchanu eeffsch Weenteefibas juhsu Sirds, it fà Kristum: Ne preefsch Uzzim kalpodami, it fà gribbedami Zilwekeem patift, bet it fà Kristus Kalpi, darri-dami to Deewa Prahtu no wiffas Dwehseles: Ur labbu Prahtu tam Kungam kalpodami, un ne Zilwekeem, sinnadami, fa, ja ikfats fo labbu darrihs, topaschu tas dabbuhs no ta Kunga, lai tas irr Kalps, lai Wallineeks.

10. Rungeem un Gaspaschalm. Ewes. 6, 9.

Un juhs Kungi! darrat schopaschu pee teem, atstahdamehs no Beedinaschanas, sinnadami, fà arri jums pascheem weens Kungs irr Debbehs, un winsch ne rauga us to, fas no ahrenes leefahs.

11. Jauneem Laudim.

1 Peh. 5, 5. Juhs Jaunaki! esseet teem Wezzakeem paklausigi: Esseet ispuschkoti ar Pasemmojchanu, jo Deews turras teem Lepneem pretti, bet teem Pasemmigeem dohd winsch Schelastibu.

12. Utraitnehm.

1 Timot. 5, 5. 6. Kurra weena ihstena Utraitne irr, ta zerre us Deewu, un paleef luhgſchanàs un Deewa-Peefauſſchanàs Naſti un Deenà: Bet kurra us Kaſribu Dſennahs, ta irr Dſihwa nomirruſi.

13. Wiſſai Deewa-Draudſei.

Reem. 13, 9. Tew buhs ſawu Turaku mihleht, ka ſewi paſchu: Schinni Wahrda irr wiſſi Bauſti ſanemti.

Koſoff. 4, 2. Eſſeet paſtahwigi eekſch luhgſchanas (1 Tim. 2, 1.) par wiſſeem Zilwekeem.

Schahs Mahzibas kas Zeenà leet,

Tam Nammà Laimes gan nocek.

No tahs Laulaſchanas.

Kad ſaderreti Lrudis pehz ſawas Saderreſchanas luhdſahs laulajami, tad tee no Baſnizas-Kunga Baſnizà papreekſch trihs reiſes pee Wahrdeem tà ja-uſſauz irr.

Uns N. un Greeta N. gribbahs ſew pehz Deewa Geſtah-diſchanas eekſch tahs ſwehtas laulibas eedohytes, ta pehz luhdſahs tee ſcho Kriſtigu Draudſi, ka ta gribbetu Deewu par teem peefaukt, ka tee to ſwehtu laulibu eekſch Deewa Wahrda war eefahkt, un lai teem labbi isdohdahs.

Un ja kam labbam ſcheit ſtarpà kas ja-runna irr, tas warr to pee laika darriht, un pehz kluffu zeest. Deews dohd teem labbu laimi, Weſſelibu, meerigu Dſihwoſchanu, un ſawu Schehlaſtibu, Amen.

Ta Laulaſchana.

Uns gribbi tu Greetu nemt, un arridsan patureht par ſawu laulatu Draugu, ka tu gribbi ar tahs iszeest labbu un kaunu, laimi un Melaimi, Weſſelibu un Neweſſelibu, Baggatibu, Nabbadſibu, un wiſſu, fo Deews jums abbe-
jeem

refuhtihſ, ne gribbi arridsan no tahs noſchkirtees,
 r zaur to laizigu Mahwi Deews pats juhs ſchfirs:
 atbildi preeſch Deewa, mannim, tawa Mahzitaja,
 ſhahs Kriſtitas Draudſes: Ja.

Greeta gribbi tu Anſi nemt, un arridsan paturreht par
 wu laulatu Draugu, ka tu gribbi ar ta iſzeest labbu un
 aunu, Iaimi un Melaimi, Weffelibu un Neweffelibu,
 Baggatibu un Nabbadsibu, un wiſſu ko Deews jums ab-
 bejeem peefuhtihſ, ne gribbi arridsan no ta noſchkir-
 tees, famehr zaur to laizigu Mahwi Deews pats juhs
 ſchfirs; tad atbildi preeſch Deewa, mannim, tawa
 Mahzitaja, un ſhahs Kriſtitas Draudſes: Ja.

Us to, kad tee Laulajami Gredſenus pahrmihjuſchi un famas
 labbas Rohkas ſadewuſchees irr, tad lai Mahzitais tohs laula
 ar ſcheem Wahrdeem:

Ko Deews irr kohpà ſalaulajs, to ne buhs ne weenam
 Zilwekam atſchfirt.

Ka tad nu Anſ un Greeta weens ohtru par laulatu
 Draugu eegribbahs, un to taggad ſcheitan, wiſſeem red-
 ſoht, preeſch Deewa un Paſaules atſihſt, un tadeht ſew
 weens ohtram Rohkas un laulibas-Gredſenus dewuſchees
 irr; tad ſalaulaju es tohs us to Wahrdu Deewa ta Lehwa,
 Deewa ta Dehla, un Deewa ta Swehta Garra. Amen.

Klaufaites nolaffam Deewa ta Runga Wahrduſ, i Mohſus
 Grahmata 2, N. 18. u. t. p.

Deews tas Kungs ſazzija: Tas ne irr labbi, to Zilweku
 weenu effam, es darrifchu tam Paligu, kaſ kahrt winnu
 effoti. Tad likke Deews tas Kungs weenu zeetu Meegu
 tam Zilwekam useet, un tas aiſmigge, un wiſch nehme
 weenu no wianna Sahn-Kauleem, un aiſpildija to Weetu
 ar Meefu. Un Deews tas Kungs iſtaifija to Sahn-Kaulu,
 ko wiſch no ta Zilweka nehmiſ bij, par weenu Seewu, un
 peewedde to pee ta Zilweka. Un tas Zilwekſ ſazzija: Schi
 nu irr Kauls no manneem Kauleem, un Meefa no mannas

D

Mee.

Meesas, ta taps Wihrista falkta, tapeh; fa ta no Wihra nemta irr. Tadeht atstahs tas Wihrs famu Tchwu, un famu Mahti, un pee famas Seewas peekehrfees, un tee buhs weena Meesa.

Us to tohp tee falaulati tà usrunnati:

Kad juhs nu abbi divi few eefsch tas Swehtas laulibas padewufchees esseet, eefsch Deewa Wahrda, tad klausaites Deewa Pawehleschanu pah; to laulibu.

Pirmâ Rahrtâ.

Tà fakka tas Swehts Pahwils. Ewes. 5, w. 22. u. t. p.

Juhs Seewas, padohdeetes fameem pascheem Wihreem, it fâ tam Kungam. Jo tas Wihrs irr tahs Seewas Galwa, it fâ arridsan Kristus irr tahs Draudses Galwa: Un tas pats irr tahs Meesas Pestitajs. Bet itin fâ ta Draudse Kristum irr paklaufiga, tapat arridsan tahs Seewas fameem pascheem Wihreem wiffâs leetâs.

Juhs Wihri, mihlojeet famas Seewas, it fâ arridsan Kristus irr mihlejis to Draudsi, un irr fewi pats par to nodewees, fa tas to swehtitu, un irr to schkihstijis zaur Uhdens-Pehrschanu eefsch Wahrda, fa tas to preeksch-stahditu few pascham apgohdinatu, weenu Draudsi, kurrat ne buhtu kahds Aptraipums, nedf Grumba jeb zittas kahdas Wainas, bet fa ta swehta buhtu un beswainiga.

Tapat peenahfahs teem Wihreem famas Seewas mihleht, it fâ famas paschas Meesas: Jo fas famu paschu Seemu mihle, tas mihle few paschu: Jo ne weens irr jelle famu paschu Meesu eenihdejs, bet tas barro un glabba to, it fâ arridsan tas Kungs to Draudsi.

Dhtrâ Rahrtâ.

Klausaites arridsan tahs Melaines un Gruhtibas, fo Deews tai laulibai uslizzis irr. Tà fakka Deews us to Seemu: 1 Mohf. Gram. Mod. 3, 16-19. Es gribbu tewim dauds Sahpes darriht, kad tu apgruhtinata
tapfi,

Tizzi tu eeksch Jesu Kristu, winna weenpeedsimmuschu Dehlu, muhsu Kungu, kas eenemts irr no ta Swehta Garra, peedsimmis no tahs Jumprawas Mahrias, zeetis appaksch Ponziu Pilatu, Krusta fists, nomirris, aprakts, Semme kahpis eeksch Elles, trefcha Deena augfchamzehlees no teem Mirroneem, uskahpis Debbesis, fehdees pee labbas Rohkas Deewa, ta wissuwalditaja Tehwa. No turrenes tas atees teefacht tohs dsihwus un mirruschus?

Ja, es tizzu.

Tizzi tu eeksch to Swehtu Garra, weenu swehtu Kristitu Draudsi, to Beedribu to Swehtu, Peedohschanu to Grehku, Augfchamzelschenu tahs Meefas, un weenu muhschigu Dsihwoschenu?

Ja, es tizzu.

Gribbi tu us scho Tizzibu kristihts buht?

Ja, labpracht.

Muhsu Kungs Jesus Kristus fazzija us saweem Mahzekleem: Matt. 28, 19. Eita zaur wissu Pasauli, un darrait par Mahzekleem wissus Laudis, kristis dami tohs eeksch ta Wahrda Deewa ta Tehwa, un ta Dehla, un ta Swehta Garra.

Us scho Wahrdu un Pawehleschenu muhsu Kunga Jesus Kristus kristiju es tewi, N. eeksch ta Wahrda Deewa ta Tehwa, un Deewa ta Dehla, un Deewa ta Swehta Garra, Amen.

Tas wissuwaldigajs Deews un Tehws muhsu Kunga Jesus Kristus, kas tewi atdsemdejs irr, zaur Uhdenti un to Swehtu Garra, un irr tew wissus tawus Grehfus peedewis, tas lai eestiprina tewi ar sawu Schelastibu pee tahs muhschigas Dsihwoschanas, Amen.

Deews

Union of the

Deews tas Kungs lai swehti tew un pasarga
 tew, Deews tas Kungs lai apgaismo sawu
 Waigu pahr tewim, un irr tew scheidung,
 Deews tas Kungs lai zelt sawu Waigu pahr
 tewim, un dohd tew sawu Meeru. Un tas
 Deewa Meers, kas augstaks irr, ne kà wissa
 Sapraschana, tas lai pasarga tarou Sirdi un
 Prachtu eetsch Kristu Jesu, Amen.

Deewa Meers lai irr ar tewim un ar
 juns wisseem, Amen.

Schi masa latwiska Behrnu = Mahziba wairak ne maksa, ne kà
 tschettr' Wehrdinus, bes Bahki.

---

geb. Langen un. 10. May 1824.

Ar Mihges Grahnatuteefas Atwehleschanu.
